

Abitat etiam gens quedam syrorum sub monte libani in provincia phenicis non longe ab urbe bibliensi. numerosa satis multitudine. ad plia admodum educta aptas arcibus et sagittis utens expedite. Huius maronite vocantur a quodam magistro suo heretico nomine Maron. qui unam duxit in Christo voluntatem asserebat. et per consequens operationem secutus in hoc quendam antiochenum episcopum nomine macharium. huius heresis primum auctorem. qui in sexta synodo constantinopolitana. cum suis complicibus damnatus fuit et. Hanc imitari heresim maronite. quod quingentos fere annos tanquam heretici a consilio fidelium fuerunt exclusi. Sed tandem diuina inspiratione redeuerunt ad eorum se errasse profidentes. heresi abiurata. in manus Emerici cuiusdam antiocheni patriarche. romane ecclesie obedientia facta sunt adnumerati. et ad unitatem catholice fidei reuersi. Unde cum omnes alii orientales episcopi et plati maiores aliarum nationum. anulis et mitris pontificalibus non vntant nec baculos gestent pastorales. nec usum habeant capanarum. maronite his omnibus vuntur ut nos. in diuinis officiis et sacramentis ministrandis nobis conformes. Unde et eorum patriarcha generali interfuit concilio rome sub Innocentio tertio celebrato. Huius maronite non morantur Ierosolimis continue. sed sepius illuc ex deuotione veniunt peregrinatum ad quasdam solennitates. nec proprium habent idiomam. sed vel caldaica vel sarracenica lingua vuntur.

Sequitur disputatio quedam necessaria ad predicta.

Etenim ne occasione istarum quas narravimus sectarum aut legum. aut alio quolibet motu quispiam in eum labatur errorem. ut credat unumque in sua fide lege vel secta posse saluari. dummodo credat eam esse bonam et deo placere quod facit. et dum propter deum facit quicquid facit necessarium. opereque precium duxi. contra errorem illum tam pernitosum. tanquam pestilentem. quod doctores ante nos tradiderunt. disputando annectere. quatenus mortifero toxicone a quoque incaute insumatur salubre remedium quo ad in nobis est debita prouidencia apponamus. Loquitur enim in dubitum apud omnes christicos extat. quia una est fides. unus dominus. unus baptisma. apostolo teste. Dicitur autem fides vera duxit et quid de quo principaliter est fides unius sit. deus videlicet. apud quem non est transmutatione. nec vicissitudinis obumbratio. Atque etiam ratio formalis omnium credendorum una sit et aedem veritas scilicet prima. cui fides principaliter innuit. Ipse fides lumen sit desuper infusionem. et non sit a probabilitate rerum que creditur. Unde nec secundum diversitatem rerum ceddantur ipsam fidem diversificari oportet. Porro et sola ipsa fides christiana vera est: quod multipharie multisque modis ostendi posset. tum videlicet miraculo et plurimorum confirmatione. tum testium omnium maiorum multitudine exceptione. tum quod reuelationes et prophetias certissimas habet. tum etiam quod non nisi de deo dignissima sentit. tum quod nihilominus etiam de hominie probabiliora et credit et tenet quae magis creaturam deceat rationalem. tum postremo quod successum quem populus iste habuit. qui hanc fidem suscepit. dum secundum eam vixit. et delectione eiusdem dum fidem hanc deseruit. et secundum eam non vixit. Sed his omnibus presumptis unitate scilicet et veritate fidei nostre christiane. atque ob id in presentiarum pretermissis facile esset pessimo huic obuiare errori. Nulla namque fide deo creditur propter hanc. et nulla est alia digna hoc nomine propter ipsam. nullaque alia honoratur deus nisi hic. nec illa est virtus propter ipsam. Nam et ipsa sola fundamentum est et causa omnis religionis in vita ista sicut et opato prima est in dei operibus subsequitur eius primus in dei honorificentia et cultu. quemadmodum et intellectus primus est inter animi vires nobiliores. cuius est perfectio ipsa vera fides. Ex quo sequatur necesse est. quod omnibus alijs credulitatibus et deo non seruitur immo contumeliosus sunt ei. Unde et constat nullam aliam credulitatem fidei nomine fore dignam. Unum autem potissimum et quo fundamento dictus error processerit videamus ut sic ipso eliso fundamento. omnis desuper extructa edificatio penitus ruat. Dicti igitur erroris una et principia hec esse causa videtur. quod multos exagitat atque profundit. numerosa. scilicet multitudo damnatorum et paucitas saluandorum. Unde et multi inquirunt quare tam paucos elegerit dei misericordia.

ad salutem. tam multos vero deseruerit in perditionem. maxime cum prionor credatur ad saluandum quod ad damnandum. vel non minor saltus sit eius misericordia ad miserendum et cognoscendum. quod eius iusticia ad vindicandum et puniendum. Ex hoc concludere volentes quod credendum sit pro diuine misericordie et bonitatis infinitate immensitate vnumqueque in sua fide lege vel secta posse saluari. dummodo credit eam esse bonam et deo placere quod facit et ceterum ut supra.

Prereterea. arguit presumptuosum videri quod pauci christiani se solos arbitrentur salvandos. tota residua multitudine. videlicet malorum christianorum qui multo plures sunt quam boni. deinde iudeorum et sarracenos atque paganorum in perditionem derelicta. Qualiter ergo aiunt implebitur domus dei celestis tanta paucitate electorum. cum infernus qui longe minor est capte sufficiat de omnibus tantam multitudinem damnatorum. An videatur conueniens regi regum et domino seculorum. ut plures habeant vincitos. plures patibulis affixos. traditosque tormentis quam sibi famulantes et subditos. An potest misericordia dei cuius non est numerus nec mensura. tantam sustinere carnificiam tormentorum. vel ad quid inquit tantam multitudinem damnatorum creavit deus. Et si creavit eos in perditionem et mortem. An id conueniat diuitiis bonitatis eius et immensitati misericordie sue. eos creasse quos utique saluare poterat et flammis infernali depascendos derelinquere. De his autem qui pro eo faciunt quicquid faciunt. credentes se obsequium eidem prestare in eis. quis male. ignoranter tam faciunt. quid erit. Et potissimum de his qui pro deo suue propter deum omne genus suppliciorum non solum patienter. sed etiam gaudenter perficiunt. sicut de multis hereticis sepe audimus et ipsi etiam videre possimus. quia ignem et alia tormenta sponte et letanter subeunt. utique propter deum se omnia sufferre dicentes. et ita in corde sicut credimus habentes.

Incipiētes igitur dicamus quod error iste multis hominibus damnabilis est et causa damnationis. Si enim volens ambulare corporaliter nollet praevidere viae ipsius discrimina. aut offendicula. aut alia precipitia que oculis corporis videri et non vide ri possunt. sed magis clausis oculis aut a via auersis. vellecedere. quicquid ei male id est offensionis vel casus eveniret iustissime ipi imputari posset. Poterat enim per se huiusmodi pericula declinare. In eo ergo qui per semetipm imminentia sibi mala in huiusmodi via et nosse et evitare potuit. rectissime dicit. ut sibi ea imputet si in illa inciderit. et ista est communis omnium animorum conceptio.

Eodem modo si quis ire voluerit ad locum aliquem viam ignorans que ducat ad illum. presto autem habeat qui viam ei ostendat. et tam nec ducatum itineris nec vie ostensem. quod aut petit si errat ei merito error iste est imputandus. Et hanc positionem cuiuslibet animus probat auditam. Similiter immo fortius multo in via morum se habere necesse est. quam in via corporali. quanto magis et proprio visu spirituali et alieno: sunt pre cauenda picula spiritualia quam corporalia. Qui igitur non proprio sensu rabi eis suppetit nec alieno rabi eis paratus est quis consulere. picula spiritualia declinare nolunt. merito eis imputabuntur cum inciderint in ea.

Amplius si videris aliū errare in via ista visibili. teneris eum ab errore illo auertere et a piculis quod ei imminere cernis eidem precauere. multo magis et in via mox. Longe autem amplius teneris tibi consilere quam alii quanto magis tibi debitor es in hominibus quam alii. Ex his ergo manifestum est. quod negligentia ista. querendi. sc. viam veritatis et salutis. negligetia est culpabilis et damnatio dignissima. In his ergo quod proprio sensu ingenios et industria. discrimina spiritualia peccare et puidere potuerunt suue ex scripturis suue ex doctrina suue ex miraculis suue ex omnibus. iustissima est damnatio erroris talis. et ignorans huiuscemodi. merito ut apostolus dicit ignorabit. Tales sunt quod nolunt intelligere ut bene agant. Si igitur autem querat de illo qui doctores vel predicatores inuenit et trarios videlicet unum fidelium et alium infidelium suue hereticum nec sufficit ex proprio sensu aut dictis eorum. aut vita discernere cui eorum magis credere debeat. An deus re querat ab illo ut diuinetur fidem. hic perculdubio quod non haberet humana ratione quod faciat. diuinum auxiliu debet implorare. ut Augustinus dicit. ac tota instatia depcari. ut illuminator aliarum

deus viam veritatis ei ostendat et applicet cor eius et intellectum ei propter contradictionis que vera est tibi accepta. Pie autem credendum est de dei misericordia quia sic pulsanti aperiet et quod (nisi negligentia querende veritatis aut alia culpa oblistat) cor eius auertet deus ne consentiat errori impietatis.

Idem sentiendum est in illo casu si videlicet seductor aliquis sub pretextu catholici doctoris si implici alicui et indocto, errorem aliquem impietatis predicet, quod deus cor eius auertet ne illi credat, nisi hoc vel negligentia eius vel alia culpa impediat. Custodit enim deus diligentes se ait psalmista sapiens in pueris. Custodiet iustorum salutem et proteget gradientes simpliciter. Dicimus etiam quia cum intellectus humanus creatus sit ad inquirendam et cognoscendam veritatem salutarem, maxime de hoc debet esse sollicitus atque studiosus. quare, quia negligentia eius in hoc atque desidia matrice culpabilis est atque damnabilis.

Amplius unusquisque ad actum et finem proprium expeditior est atque facilior, quam ad aliquem aliud ut de se patet. Manifestum est autem quia virtus nostra intellectiva, ad querendum et inueniendum deum, quantum hoc requiritur et expedit facilior est, quam ad querendum aut inueniendum aliquid aliud. maxime cum presto sit deus semper adiuuare conantes ad se, et appropinquare appropinquatibus sibi.

Considera igitur ista quod dicimus et videbis omnes errantes in via veritatis et ignorantientes, eadem culpa errare et damnabiliter ignorare. Nullum est enim inuenire in eis quod non sit negligentia inuestigando per semetipsum salutarem veritatem aut inquirendo ab aliis, aut diuinum auxilium implorando, aut in faciendo veritatem. Qui enim negligit sacramentum quod esse faciendum nouit, meretur non accipere noticiam id faciendi quod nondum nouit. De unoquoque enim est sperandum quod si talento intellectus tota diligentia bene negotiatus fuerit in quibus per se potuit quod multiplicetur ei vel adaugeatur ut etiam diuine revelationis seu inspirationis munere capiat ampliora, ad que per intellectum proprium pertinere non valebat, vel etiam quod predicetur ei doctrina salutaris, ut manifeste patet in cornelio illo centurione viro gentili sed religioso ac mente deum, ad quem missus beatus petrus fuit, et ipsum cum familia ad fidem Christi conuertit, ut habetur Actuum, et capitulo. Dicimus ergo quia si aliquis esset seorsum ab hominibus et vellet negotiari diligenter talento intellectus sui ex consideratione visibilium facile est ei inuenire creatorum et multa alia de ipso cognoscere, ipsum videlicet esse honorandum, diligendum, adorandum et benedicendum. Et si inuentus bini negotiaret, adderet ei deus aliayel per inspirationem, vel per doctrinam et predicationem quam ipse met ei, procuraret. Omnino enim creditum est deum neminem velle deserere quod ei diligenter studet adherere. Jam satis factum est tibi credimus de omni adulto errante errore impietatis, quod ista est eius damnatio. Declaramus autem cuiusdam hoc et dicamus, quod sicut libera voluntatis est ut se auertat ab omni male volito et ut per sensum se non inclinet in illud. Ita et intellectus ipsius est, ut se auertat ab omni male credito et ut non assentiat illi, et hoc vel ex proprio lumine est ei possibile vel ex alieno. Ex proprio, id est proprie inuestigationis, ex alieno id est diuine revelationis. Sicut ergo libera voluntas damnabiliter assentit in male voluntate, sic humanus intellectus damnabiliter assentit in male creditu. quare teneat vel ipse se corrigeret vel correctionem suam per aliquam viam, quod dicimus, procurare. Preterea non minus tenet deo in suis operationibus intellectus humanus quam affectus, non aut licet affectui amare et trahere deo vel his quod dei sunt, similiter non licet ei non amare deum vel ea quod dei sunt et cetera. Quod enim est non amare in affectu, hoc est non credere sive non cognoscere in intellectu. Unde apparent intellectui positam esse legem et limites in operationibus suis et limitatum ei esse quod credere vel discredere, vel iterum non credere aut ignorare licet. Et itaque ignorantia interdum est damnabilis vide licet in quibusdam hominibus ignoratis, similiter et credulitate quodcumdam damnabilis esse et impia, et neutram excusare a tota damnatione eos quos inuoluerint, fortassis autem excusat a tanto. Non enim tanto peccare videtur qui erranter vel ignoranter male agit quanto ille qui scienter contra conscientiam facit.

Igitur ut in summa dicamus. illud nobis potius videtur diuine consonū pīca-
ti. vi vbi inuincibilis est ignorantia. quod est vbi homo nō habet de humana rōne.
quid faciat ibi imploret diuinū auxiliū. et non temere se pīcipiter. Ibi cīm totū pīnet
ad deum facere. vbi non habet homo quid de se faciat. verbigratia. Si in eam figu-
ram vel formā se transformaret lucifer. in qua nihil posset apparere homini pī qd non
videre xp̄us. nec aliquid pī qd dinosci valeat non esse xp̄us. solius dei est custodire
homīnē. nec aliquid ibi relictū est homini nisi diuinū auxiliū implorare. nec dubiū
quin presto sit auxiliator deus inuocantib⁹ cū. nisi culpa eoz obſtiterit.

Ex autē querunt de multitudine damnator⁹ ad quid deus eā creau erit. certū est qm̄
ex diuinit̄s bonitatis sue eam creauit. et qz multa bona magnifica eis cōtulit. Denas
vero vel tormenta nisi meritas atqz iustissimas nulli vnqz intulit nec inferet. vñ ma-
nifestū est qz iusticia dei causa ē efficiens damnationis eoꝝ. qua nulla iustior exco-
tare potest. mala vero merita eoꝝ. causa sunt quasi materialis pīdīonis eoꝝ. quibus
iustissimo iudicio et laudanda in omnib⁹ iusticia. damnatio illa eis redditur.

Ex autē tam multi sunt q̄ damnantur. et tam pauci q̄ salvantur. et in naturalib⁹ in
moralib⁹ expressam similitudinē inuenies. Ut ilior⁹ em̄ dignobiliū maior semper est
multitudo qz pīciosoꝝ atqz nobiliū. vt ferri et plumbi qz aurī et argenti. et lapidi igno-
biliū qz gemmar⁹. similiter quercurū qz cedror⁹ aut palmar⁹. Eodem modo stultor⁹ ho-
minū qz sapientiū. et malor⁹ qz bonor⁹. Nam stultor⁹ infinitus ē numerus. inquit sa-
piens. Quides etiam q̄ in tanta multitudine hominū. paucos ex eis deus reges fa-
cit aut principes. etiam tpales. nec miraris q̄ nō omnes homines fecit reges et prin-
cipes et tam modicorū tanqz ignobiliū regnorū ut sunt tempalia. Quāto fortius er-
go mirari non debes si paucis largitur pīclarā ac nobilissima regna celestia. Am-
plius cum tam raro videas qui regna celoꝝ apperent vel current. tam multos autem
qui ab eis se auertūt et traria sectant. ppter quid miraris si tam pauci pueniant tam
multi non pueniant ad ea. Amplius si videres de centū pīb⁹ generis hūani no-
nagintanouem totis studiis ac virib⁹ currentes per viam q̄ ducit ad mortem. Pau-
cos vero econtrario currere p̄ viam q̄ ducit ad vitam. nō miraris si magna illa mul-
titudo tota adueniat in morte. et sola alia paucitas ad vitā. Sic et hic considera tan-
tam multitudinē pīdītorū et videbis eam festinantē ad mortē. ecōtrario vero paucita-
tem electorū festinantē ad vitam. Quid ergo mirū est si vñusquisqz hominū ad finez
pueniat ad quē totis studiis ac virib⁹ contendit. Multitudo nangz pīdītorū ho-
minū in via vite istius et vitam fugit eternam et in morte se pīcipitat. et in stagnū ignis
et sulphuris se dēhicit. et in abyssum eternarū flamarū se demergit. Igit̄ q̄ in bara-
trum infernale quisqz cadit de pōdere est proprie iniuitatis. q̄ vero sursum ad sub-
lime beatitudinis aliqui trahūtur de virtute est omnipotentis diuine bonitatis.

Igitur in eo q̄ deus tantam creauit hominū multitudinē quā pīuidebat esse dā-
nandam mirari debes diuinitas bonitatis sue. q̄ tali multitudini tot et tanta bona de-
dit. cū tamē pīuideret eos ingratos futuros. Sed et pueritatem hominū ipso mira-
rare q̄ largitor̄ omnīi bonorū donis suis impugnat. Sicqz dei misericordia cogi-
ta. vt iusticie eius memineris. que illos quos misericordia creat pascit. regit et con-
seruat. ingratos de acceptis beneficiis merito damnat. Et quid mirū si iusticia pec-
catorib⁹ reddit qd meruerūt. Non miraris q̄ sol calefacit et ignis illuminat et miseri-
cordia dei homini beneficia mīta tribuit ergo nec mireris si iusticia eius pīt eos
qui sibi sunt rebelles. Nō miraris si qd qz seminauerit hoc et metet. ergo nec mirum
si peccator metet qd seminauit. Vñ Ecclesiastici. vii. legitur. Noli facere mala et non
te apprehēden. Et iterū. Nō semenes mala in sulcis iniusticie et nō metes ea in septu-
plum. Et apostolus. Galat. vi. Que seminauerit homo hec et metet. Si boni sumus
rectū et reliquit eū in manu pīsilij sui. Apposuit ei aquā rīgnē et ad qd vellet porrige-
ret manū. Ante hoīem vita et mors bonū et malū. qd placuerit dabitur illi. Ut quid
inqūis sustinet diuina bonitas tantam stragen hominū quos creauit. An delectat

enim carnificia tormentorum infernaliū rē. Respondemus q̄ p̄rīēnib⁹ extra ip̄m eū delectat. r̄q̄ placent ei tormenta malorum tum quia bona sunt. utpote eius creature tum propter pulchritudinem iusticie que in eis inestimabiliter et miranda est et laudanda. q̄ tanto delectabilius intuebuntur sancti in patria q̄ hic. quanto maior erit eis ibi amor iusticie atq̄ cognitione q̄ hic. similiter et quanto magis ibi maior q̄ videbitur ip̄a diuine iusticie magnitudo q̄ in presenti. Unde scriptum est in psalmo. Letabitur iustus cum viderit vindictam manus suas lauabit in sanguine peccatoris. Mirare ergo sapientiam dei et bonitatem immensam. qui penis malorum ritur ad bonū electorum suorum. Inestimabile enim gaudium erit electis in futuro. dum quisq; letabundus exultabit dices. Misericordia et iudicium cātabo tibi dñe. Abi duplex erit materia cantus illius iocundissimi videlicet et misericordia in ipos electos. et iudicium in reprobos. Omnipotens siquidem deus quia plus est misericordia cruciatu nō pascitur. quia autem iustus. ab iniquo et ultione imperpetuum non sedatur. sed ipsi iniqui omnes eterno deputati supplicio sua quidē iniquitate puniuntur et tamen ad aliqd ardebunt ut sc̄ iusti omnes. in deo videant gaudia que percipiunt et in illis respiciat supplicia que euaserunt. quatenus tanto magis in eternum diuine se gratie debitores esse cognoscant. quanto in eternū mala puniri conspiciunt. que eius adiutorio vice runt vitaveruntq.

Ex his ergo que diximus manifestum tibi debet esse o homo. quia laudanda est diuina bonitas in hoc q̄ malis et reprobis preter esse. vita et naturalia alia. bona etiā gratuita et temporalia largitur. Ex autem ampliora eis non dat non ideo hoc est. q̄ ip̄ manū retrahat sue largitatis. sed quia ip̄i manus suas alii occupāt. unde iustus est ut eo minus recipiant quo se auertunt. Sicut q̄ lumen solis super multos non cadit et eos non illuminat. non ex eo ē q̄ sol radios suos retrahat. sed quia ip̄i a lumine eius se auertunt. Et tantū de isto.

De causis varietatis errorum et sectarum multipliciū.

Vid si quispiam fortassis q̄rat interlegendū istam sectarum varietatē q̄dnā cause sit tante varietatis hmoi errorum in mūdo. Et si ex iam dictis eius rei ratio aliqualiter colligi possit tūr id euidentius pateat animaduertendū et prīma et precipua errandi causa hec esse videt. s. peccatum negligentie qua diuinū auxiliū ab hoīb⁹ nō q̄ritur. seu q̄d cūq; aliud peccatum q̄d diuine gratie viam p̄cludit. Merito em̄ iustog; dei iudicio adiutoriū dei nō obtinet qui illud obtinere nō curat. et recte diuine lumen gratie cor illius illustrat minime q̄ illi q̄ peccatum obicem ponit. Merito domū illius eterni solis radius nō illuminat. q̄ fenestras et ostio om̄esq; introitus splendorib⁹ eius claudit. Fides siquidē non ē naturalis imo est ex electione diuine bonitatis et donū gratutum. Si em̄ esset naturalis. eadē esset apud omnes. nec esset tanta dissensio quāta ē in mūdo. idcirco a deo petenda ē. Vñ et q̄daz ad xpm dicebat ut habeat Mathei. ix. Credo dñe adiuua incredulitatē meā. Et apostolus Ephe. ii. aiebat. Gratia saluati estis p̄ fidem et hoc nō ex vobis. dei em̄ donū ē. Sicut ergo sol nō videtur nisi lumine suo. sic sol intelligentie nō videt nisi luce gracie eius. Sed q̄ multi sunt rebelles huic lumini. ideo etiā ceci. Alia causa ē auersio intellectus a credendis et ab his q̄ possent inducere ad credenda et auersio ad errores. Quādmodū q̄ auersos habet oculos ab his q̄ videnda sunt et ad alia cōuersos videre nō potest in illa auersione. Hi sunt q̄ tanto amore suas amplectūtur opinōes et sectas et de cōtrarijs nec cogitare velint nec audire. tantoq; odio auersi sunt et contrarij suorum errorum et trahunt ea nec respicere vllatenus dignentur p̄tinaces prossus in suo sensu et dura certuice. q̄ nō mō hoīb⁹ melius sentientibus et recte credentibus sed et spirituis ente q̄ p̄ eos loquitur resistere audiāt. Proinde recte dñe proverbiorū. xvij. Non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versant in corde suo. Non ē datū homini videre post tergū suū. nec videre sine intuitu. sic nec intelligere ea a quibus intellectus se auertit. Nolunt tales audire aliqd. de miraculis s; neq; sacra eloqua k ij